संवासात् चिरपरिचयात् पाणयोः क्रयविक्रययोः ॥३७॥ वीर्यमपि शुल्कं भवतीत्यभिप्रायेणाह अहमिति अंबिकांबालिकयोरेकत्वविवक्षयाद्वे इत्युक्तं ॥३८॥ प्राप्तशुल्का वीर्येण निर्जितापि कन्या अगृही
ता अप्राप्तपाणिग्रहा इयं अंबा विसर्ज्या उत्स्रष्टुं योग्या इति पिता पितृव्यो बाल्हीकोऽब्रवीदित्युत्तरेणान्वयः ॥३९॥ अनुपप्रच्छ अनुपृष्टवानहं शंकमान इति वैचित्त्यात्सारोक्ष्यमभिसंधायोत्तमपुरुषप्रयोगः
बहुजगदकिलाहं तस्य मत्तापुरस्तादिति वत् ॥४०॥४१॥४२॥ यदीति प्राप्तं शुल्कं येन पाठांतरे यस्याः सा कन्या पिता कन्यावालाजांतरं वरांतरमुपासीत इति या स्मृतिस्तर्हि बाध्येतेत्यध्याहृत्य योजना लाजाः

समीक्ष्य च बहून्दोषान्संवासाद्विद्धि पाणयोः ॥ यथा निष्ठाकरं शुल्कं न जात्वासीत्तथा शृणु ॥३७॥ अहं विचित्रवीर्यस्य द्वे कन्ये समुदावहं ॥ जित्वा च मागधान्
सर्वान्काशीनथ च कोसलान् ॥३८॥ गृही पाणिरेकासीत्प्राप्तशुल्का पराभवत् ॥ कन्या ग्रहीता तत्रैव विसर्ज्या इति मे पिता ॥३९॥ अब्रवीदितरां कन्यामाव
हेति स कौरवः ॥ अप्यन्याननुपप्रच्छ शंकमानः पितुर्वचः ॥४०॥ अतीव ह्यस्य धर्मेच्छा पितुर्मेभ्यधिकाभवत् ॥ ततोहमब्रुवं राजन्नाचरेप्सुरिदं वचः ॥
आचारं तत्त्वतो वेत्तुमिच्छामि च पुनः पुनः ॥४१॥ ततो मयैवमुक्ते तु वाक्ये धर्मभृतां वरः ॥ पिता मम महाराज बाल्हीको वाक्यमब्रवीत् ॥४२॥ यदि वः
शुल्कतो निष्ठा न पाणिग्रहणात्तथा ॥ लाजांतरमुपासीत प्राशुल्क इति स्मृतिः ॥४३॥ नहि धर्मविदः प्राहुः प्रमाणं वाक्यतः स्मृतं ॥ येषां वै शुल्कतो नि
ष्ठा न पाणिग्रहणात्तथा ॥४४॥ प्रसिद्धं भाषितं दाने नैषां प्रत्यायकं पुनः ॥ ये मन्यंते क्रयं शुल्कं न ते धर्मविदो नराः ॥४५॥ न चैतेभ्यः प्रदातव्या न वोढ
व्या तथाविधा ॥ नह्येव भार्या क्रेतव्या न विक्रय्या कथंचन ॥४६॥ ये च क्रीणंति दासीं च विक्रीणंति तथैव च ॥ भवेत्तेषां तथा निष्ठा लुब्धानां पापचेतसां
अस्मिन्नर्थे सत्यवंतं पर्यपृच्छंत वै जनाः ॥ कन्यायाः प्राप्तशुल्कायाः शुल्कदः प्रशमं गतः ॥४८॥ पाणिग्रहीता वान्यस्यादत्र नो धर्मसंशयः ॥ तन्नश्छिं
धि महाप्राज्ञ त्वं हि वै प्राज्ञसंमतः ॥४९॥ तत्त्वं जिज्ञासमानानां चक्षुर्भवतु नो भवान् ॥ तानेवं ब्रुवतः सर्वान्सत्यवान्वाक्यमब्रवीत् ॥५०॥ यत्रेष्टं तत्र दे
यास्यान्नात्र कार्या विचारणा ॥ कुर्वते जीवतोप्येवं मृते नैवास्ति संशयः ॥५१॥

विद्यंते होम्यद्रव्यमस्य स इति लाजशब्दोऽर्शआद्यच् प्रत्ययांतः ॥४३॥ येषां शुल्कतो निष्ठा तेषां वा
क्यतः वाक्यं प्रमाणं स्मृतं इति धर्मविदो नहि आहुरित्यन्वयः ॥४४॥ एवं बाधकसद्भावं साधकाभावं चोक्त्वा लोके विरोधमप्याहार्धेन प्रसिद्धमिति कन्यायादानं इत्येवोच्यते न तु क्रयो जयो वेति एषां शुल्कवादि
नां प्रत्यायकं भार्यात्वज्ञापकं किमपि नास्ति परिणयनादेव भार्या भवति न शुल्कमात्रादिति लोकव्यवहारस्य स्पष्टत्वादित्यर्थः एतदेवोपपादयति य इति क्रयमिति जयस्याप्युपलक्षणं ॥४५॥४६॥४७॥४८॥
॥४९॥५०॥ जीवत इत्यनादरे षष्ठी जीवंतमपि शुल्कदं अनादृत्य शिष्टा एवं यथेष्टदानं कुर्वत इत्यर्थः ॥५१॥

Digitized by Google